

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยมีการพัฒนาด้านการปกครองมาช้านาน ในสมัยสุโขทัยเป็นราชธานี มีการปกครองแบบ “พ่อปกครองลูก” พระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชอำนาจสูงสุด และทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจที่สำคัญต่าง ๆ ด้วยพระองค์เอง เช่น การนำทัพออกศึกสงคราม การเสด็จออกพิพากษาอรรถคดี เป็นต้น ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นแบบ “นายปกครองบ่าว” พระมหากษัตริย์ทรงมีข้าราชการบริพารจำนวนมาก คอยปฏิบัติหน้าที่แทนพระองค์ ในสมัยนี้การจัดระเบียบราชการมีการแยกกิจการฝ่ายทหาร และฝ่ายพลเรือนออกจากกัน มีการจัดองค์การแบบจตุสดมภ์ ได้แก่ เวียง วัง คลัง นา จนกระทั่งถึง สมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น ไทยก็ยังคงใช้รูปแบบการปกครองแบบเดิมที่เคยใช้ในสมัยกรุงศรีอยุธยา จนมีการปฏิรูประบบราชการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวอันเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองในปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงตรากฎหมายเกี่ยวกับการจัดทำกิจการสำหรับท้องถิ่น โดยให้เจ้าหน้าที่ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคดำเนินการ ในท้องถิ่นบางแห่งเปิดโอกาสให้ราษฎรมีส่วนร่วม โดยทรงโปรดให้ตราพระราชกำหนดสุขาภิบาลกรุงเทพฯ ร.ศ. 116 (พ.ศ. 2440) และจัดตั้งสุขาภิบาลกรุงเทพฯ อันถือเป็นสถาบันการปกครองท้องถิ่นแห่งแรกของประเทศไทย ทั้งนี้ โดยทรงมีพระราชประสงค์เพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองตามแบบอย่างอารยะประเทศ โดยให้ประชาชนปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตยประการหนึ่ง และเพื่ออนามัยและความเป็นอยู่ที่ดีของราษฎรอีกประการหนึ่ง (สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล สำนักงาน คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน 2543 : 70)

แนวความคิดเกี่ยวกับกฎหมายการปกครองท้องถิ่นไทย เริ่มปรากฏชัดเจนขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ตราธรรมนูญลักษณะปกครองนคราภิบาล พ.ศ. 2461 และกฎธานิโยปการ พ.ศ. 2465 อันเป็นเรื่องของเมืองจำลอง ที่เรียกว่า “ดุสิตธานี” เพื่อทดลองและฝึกสอนการปกครองท้องถิ่นรูปเทศบาลตามพระราชดำริ ซึ่งกำหนดให้ราษฎรเลือกตั้งนคราภิบาลและนคราภิบาลไปเลือกตั้งคณะผู้บริหารที่เรียกว่า “คณะนคราภิบาล” มี

ฐานะเป็นนิติบุคคล มีเจ้าหน้าที่ประจำของตนเองของตนเองแยกต่างหากจากส่วนกลาง และให้เทศบาลคูสิตธานีมีอำนาจหน้าที่ดูแลทุกข์สุขและป้องกันภัยราษฎร การคมนาคม ดับเพลิง สวนสาธารณะ โรงพยาบาล สุสาน โรงฆ่าสัตว์ คูคลองโรงเรียนราษฎร โรงเรียนหัตถกรรม ห้องสมุด ทำบัญชีสำมะโนครัว รักษาความสะอาดและป้องกันโรค และสามารถตั้งและเปลี่ยนแปลงกักตักน้ำประปา ภาษีโรงเรือน ทำบริการสาธารณะที่มีกำไร เช่น ธนาคาร โรงจำหน่าย ตลาด รถมอเตอร์ แต่การกำหนดอัตราภาษีและใบอนุญาตต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมราษฎรผู้เป็นเจ้าของบ้านทั้งหมด ส่วนกลางมีอำนาจกำกับดูแลนคราภิบาล

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ 7 ทรงมีพระราชดำริให้ปรับปรุงการปกครองท้องถิ่นให้เป็นแบบเทศบาลอย่างแท้จริง ทรงตั้ง “คณะกรรมการจัดการประชาภิบาล” ทำหน้าที่ศึกษาบทเรียนจากประเทศเพื่อนบ้าน ร่างพระราชบัญญัติเทศบาล ได้รับการพิจารณาในสภาเสนาบดี เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2473 แต่ความคิดดังกล่าวไม่ทันสัมฤทธิ์ผลก็เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 โดยคณะราษฎรเสียก่อน (สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน 2543 : 72)

ในสมัยรัฐบาลคณะราษฎรก็ได้มีนโยบายชัดเจนในการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยตราเป็นพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 กำหนดให้มีหน่วยการปกครองระดับท้องถิ่นแบบตะวันตกเป็นครั้งแรก ในรูปเทศบาลซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล โดยเทศบาลได้รับการจัดตั้งขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2478 และได้ยกฐานะสุขาภิบาลที่มีอยู่เดิม 35 แห่งเป็นเทศบาล รวมทั้งได้พยายามยกฐานะตำบลซึ่งขณะนั้นมี 4,800 แห่งให้เป็นเทศบาล โดยยกเทศบาลมีฐานะเป็นนิติบุคคลมีอำนาจอิสระ ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ตามที่กฎหมายบัญญัติ เช่น รักษาความสงบเรียบร้อย จัดสร้างและบำรุงทางน้ำ ทางบก กำจัดขยะ ฯลฯ จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏคือเทศบาลนี้มุ่งเพื่อฝึกประชาชนให้เข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา มากกว่าการบริหาร หลายเทศบาลประสบปัญหาความไม่มีเสถียรภาพของฝ่ายบริหาร ทำให้การปกครองในรูปนี้ไม่ก้าวหน้ามาก เห็นได้ว่านับแต่ปี พ.ศ. 2478 - พ.ศ. 2488 มีเทศบาลเพียง 117 แห่ง จากตำบลทั้งหมดสี่พันเศษ ซึ่งถือว่าเป็นอัตราค่อนข้างช้า (พรชัย เทพปัญญา . 2543 : 17)

ปัจจุบันการดำเนินการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีบทบัญญัติที่เป็นการวางพื้นฐานเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ นอกจากนี้ยังมีการออกกฎหมายที่มีความสำคัญอีกฉบับ

หนึ่ง คือ “พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542” โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ.2542 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ถือได้ว่า มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น เปิดโอกาสให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น มีความเป็นอิสระสามารถเพิ่มศักยภาพในการปกครองตนเอง ทั้งในด้านการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การจัดการ การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยการส่งเสริมให้มีการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ไม่ให้รัฐบาลกลางตรากฎหมาย ในลักษณะที่เป็นการควบคุมท้องถิ่น จนขาดความเป็นอิสระ ที่จะบริหารงานเพื่อสนองความต้องการของประชาชน (ชูวงศ์ ฉายะบุตร. 2539 : 67)

รูปแบบการปกครองท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นการวางแนวทางการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประการ ทั้งด้านกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลังและการปฏิบัติหน้าที่รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น โดยส่งเสริมให้มีความเป็นอิสระตามหลักแห่งการปกครองตนเองของประชาชน และเพื่อประโยชน์ของประชาชน ดังนั้นประชาชนในท้องถิ่นจะต้องเป็นผู้ดำเนินการบริหารกิจการต่าง ๆ อันเป็นหน้าที่ขององค์การปกครองท้องถิ่น ด้วยตนเอง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การปกครองท้องถิ่นนั้น ประชาชนในท้องถิ่น จะต้องมีส่วนร่วมในกิจการขององค์การปกครองท้องถิ่นทั้งโดยตรง และโดยอ้อม กล่าวคือ ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วม ด้วยการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น เป็นผู้บริหารท้องถิ่น หรือเป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตลอดจนมีการเสนอแนะข้อแก้ไข หรือความต้องการต่าง ๆ ให้องค์การปกครองท้องถิ่นทราบ การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ก็คือยุทธศาสตร์การบริหารจัดการบ้านเมืองในยุคโลกาภิวัตน์ และภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการบ้านเมืองในระดับท้องถิ่นมากขึ้น (สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน 2543 : 3)

เทศบาลเป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ถือว่าการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนในการปกครองตนเอง ซึ่งเป็นการปกครองในระดับที่ใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด มีพัฒนาการในการส่งเสริมให้ประชาชน ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางปกครองของภาครัฐ ภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ที่รัฐต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักสำคัญของระบบการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินงานปกครองเกิดพลวัตให้ประชาชนมีส่วนร่วม

ในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพิ่มขึ้น การปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพ ประสิทธิภาพและคุณภาพมากขึ้น โดยกำหนดให้มีมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นโดยประชาชนเลือกผู้บริหารด้วยตนเอง และตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง เกิดความรับผิดชอบและหวงแหนต่อประโยชน์ของท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเชื่อมั่นในระบบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยในที่สุด ตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาภายในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีบทบาท และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพิ่มขึ้น โดยกำหนดให้มีมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ และตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้ ประกอบด้วย การจัดให้มีการเลือกตั้ง (Election) เพื่อให้คนในท้องถิ่นนั้นได้มีโอกาสเข้าไปเป็นตัวแทนของประชาชน ในการปกครองตนเองมีองค์กรสภาท้องถิ่น มีเขตพื้นที่ในการบริหารและความรับผิดชอบตามที่มีหน้าที่กำหนดให้มีสถานนิติบุคคล (Jurisdic Person) เพื่อผลสมบูรณ์ในการดำเนินการ มีอำนาจในการกอนิติสัมพันธ์หรือการทำนิติกรรม (Legal Act) มีรายได้ (Revenue) มีอำนาจในการจัดทำงบประมาณ (Budget) และมีความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง (Autonomy) โดยมีองค์กรที่คอยกำกับดูแลในระดับนโยบายทั่วไปภายใต้เงื่อนไขของกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งของรัฐบาลกลางตามระบบทฤษฎีการกระจายอำนาจ (Decentralization Theory) (โกวิท พวงงาม, 2546 : 230 – 239)

โดยพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 12 พ.ศ.2546 เทศบาลจึงเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีลักษณะกระจายอำนาจการปกครองเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองมากที่สุด และเพื่อการดำเนินงานที่เหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่น กฎหมายจึงได้แบ่งเทศบาลออกเป็น 3 ระดับ คือ เทศบาลตำบล เป็นเทศบาลขนาดเล็ก เทศบาลเมืองเป็นเทศบาลขนาดกลาง และเทศบาลนคร เป็นเทศบาลขนาดใหญ่

ในการดำเนินการของเทศบาล ทั้งด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานงบประมาณ และการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล หรือการดำเนินการภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนดถือเป็นสิ่งที่บ่งบอกได้ว่าเป็นกระบวนการบริหารการปกครองของรัฐที่ได้กระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองท้องถิ่นอย่างเต็มรูปแบบการบริหาร การกอนิติสัมพันธ์ต่อ

บุคคลภายนอก การจัดการด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการเพื่ออำนวยความสะดวก
ประชาชนในท้องถิ่น

เทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นเทศบาลที่ได้รับการยก
ฐานะสภาภิบาลตามบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติเทศบาล เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ.2542 ซึ่ง
เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นมาจาก
การเลือกตั้ง การดำเนินงานและการปฏิบัติหน้าที่ของเทศบาลตำบลร่องคำ ตามแผน
ยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลร่องคำ พ.ศ. 2548 – 2552 ตามพระราชบัญญัติกำหนด
แผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 จากแนวคิดที่จะมุ่งมั่นพัฒนาประเทศ ตาม
หลักความเป็นประชาธิปไตยเป็นสำคัญ กล่าวคือ เน้นการพัฒนาที่ประชาชนโดยประชาชน
และเพื่อประชาชน การพัฒนาแนวคิดของประชาชนที่จะทำให้เกิดความรู้ถึงการมีคุณค่าของ
การอยู่ร่วมกัน ชีวกรอบแนวคิดของประชาชนเป็นศูนย์กลางแห่งการพัฒนาในระดับองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในการดำเนินงานได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนและ
กระบวนการในการถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณ และอัตรากำลังของราชการส่วนกลาง และ
ราชการส่วนภูมิภาคให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขที่ระบุ
ไว้อย่างชัดเจน

เมื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงาน
โดยประเมินตามหลักการมีส่วนร่วม 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุ
ของปัญหา 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางเพื่อการแก้ปัญหา
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผนงาน 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน
ผลงาน ประชาชนให้ข้อคิดเห็นว่าได้มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาและ
ในการวางแผนงานการดำเนินกิจกรรมน้อยมาก

จากวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา ตามแผนยุทธศาสตร์การ
พัฒนาเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี พ.ศ.2548-2552 มิได้กำหนดการ
มีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไว้แต่ประการใด โครงการ
ก่อสร้างสวนสาธารณะ โนนแฉะตา และการก่อสร้างแหล่งน้ำหนองยาง ที่มีการกู้ยืมเงินจาก
ธนาคารพาณิชย์เพื่อการก่อสร้าง ประชาชนมิได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในลักษณะการมี
ส่วนร่วมใน 4 ด้านนั้นน้อยมาก

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน
และส่งเสริมธรรมาภิบาล ตลอดจนการบริหารให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและพึงพอใจ

ประชาชน หากการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเพียงใดก็จะช่วยให้มีการตรวจสอบการทำงานผู้บริหารและทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ จากการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานที่ไม่โปร่งใส นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นว่าเสียงของประชาชน ทั้งความต้องการและความปรารถนาของประชาชนจะได้รับการตอบสนอง การมีส่วนร่วมของประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะได้มีส่วนร่วมในการแสดงทัศนะ และเข้าร่วมดำเนินการในกิจกรรมต่างๆที่มีผลต่อวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคม ศิลปะและวัฒนธรรมจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งนำความคิดเห็นของประชาชนดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและการตัดสินใจของเทศบาล

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นข้อสารสนเทศแนวและทางการพัฒนาเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลและพึงพอใจประชาชนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีความแตกต่างกันของ ชุมชนที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษาและอาชีพ
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์

สมมติฐานการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. ประชาชนที่มี ชุมชนที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษา และอาชีพ มีส่วนร่วมในการดำเนินงานเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขอบเขตการวิจัย

1. ด้านพื้นที่

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตด้านพื้นที่ คือ เทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์

2. ด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครั้วเรือนจำนวน 1,266 ครั้วเรือน ในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกำหนดหัวหน้าครั้วเรือนหรือตัวแทนหัวหน้าครั้วเรือนจำนวน 1,266 ครั้วเรือน ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านสำนักทะเบียนราษฎรเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ในปี พ.ศ. 2550

3. ด้านกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หัวหน้าหรือตัวแทนหัวหน้าครั้วเรือนจำนวน 273 คน ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในปี พ.ศ. 2550 โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จากประชากรใช้สูตร ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane. 1973 : 727)

4. ด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน พ.ศ. 2551

5. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้

5.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

5.1.1 ชุมชนที่อยู่อาศัย จำแนกเป็น 13 ชุมชน

5.1.2 ระดับการศึกษา จำแนกเป็น 3 ระดับ

5.1.3 อาชีพ จำแนกเป็น 3 ประเภท

5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ใน 8 ด้าน ตามพระราชบัญญัติเทศบาล

พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 มาตรา 50 ได้แก่ 1. การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน 2. ให้มีและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำ 3. รักษาความสะอาดถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล 4. การป้องกันและระงับโรคติดต่อ 5. ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง 6. ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม 7. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ 8. บำรุงศิลป จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ตามหน้าที่ของเทศบาลตำบล ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 มาตรา 50 โดยกำหนดการมีส่วนร่วมใน 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางเพื่อการแก้ปัญหา
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผนงาน
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ไว้ดังนี้

1. เทศบาลตำบล หมายถึง เทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์
2. ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป เป็นตัวแทนครัวเรือนที่มีที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ 13 ชุมชนตามทะเบียนราษฎรเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ พ.ศ. 2550

3. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลที่กำหนดการมีส่วนร่วมเป็น 4 ด้าน คือ

- 2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา
- 2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางเพื่อการแก้ปัญหา
- 2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผนงาน
- 2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน

และที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล 4. การป้องกันและระงับโรคติดต่อ 5. ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง 6. ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม 7. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ 8. บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ตามหน้าที่ของเทศบาลตำบล

8. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน หมายถึง ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ ได้เข้าร่วมติดตาม ควบคุม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์-8 ด้าน ได้แก่ ได้แก่ 1. การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน 2. ให้มีและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำ 3. รักษาความสะอาดถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล 4. การป้องกันและระงับโรคติดต่อ 5. ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง 6. ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม 7. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ 8. บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ตามหน้าที่ของเทศบาลตำบล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ และเทศบาลอื่นๆ และองค์กรอื่นที่มีบริบทเดียวกันที่มีความประสงค์